

Opgang en ondergang van Frans Timmermans' Europese klimaatbeleid

Posted on 18 december 2021 by Jacques Hagoort

2021 was het jaar waarin de Europese Unie onder de messianistische aanvoering van Eurocommissaris Dr Frans Timmermans – eredoctor van de Universiteit van Maastricht (2015), drager van de hoogste carnavalsonderscheiding Orde van de Gulden Humor (2018) en binnenkort ook eredoctor van de Technische Universiteit Delft – met hernieuwde intensiteit en ongekende ambitie van start is gegaan met een radicaal nieuw klimaatbeleid.

Met dit nieuwe beleid wil Europa uitdrukkelijk voorop gaan in de wereldwijde strijd tegen de gevaarlijke en verwoestende opwarming van de aarde. Per slot van rekening staat het lot van de mensheid op het spel, aldus de uiterst bezorgde en betrokken Dr Timmermans.

De Klimaatwet

Het juridische fundament van dit nieuwe beleid is de in juni van dit jaar door het Europees Parlement en de Raad van Ministers aangenomen nieuwe Europese Klimaatwet ('Verordening 2021/1119 van 30 juni 2021'). Het is een kaderwet met daarin de lange termijn klimaatdoelen als belangrijkste bepalingen. Het alles overstijgende doel van het nieuwe klimaatbeleid is het beperken van de opwarming van de aarde tot maximaal 1,5°C ten opzichte van de pre-industriële periode, de absolute ondergrens van het Akkoord van Parijs.

Het daarvan afgeleide doel is een verlaging van de uitstoot van broeikasgassen naar netto-nul in 2050 – 'klimaatneutraliteit' in EU-jargon. Een belangrijk tussendoel is een afname van de uitstoot van broeikasgassen van 55 procent in 2030 ten opzichte van het referentiejaar 1990.

De uiterst ambitieuze doelen in de Europese Klimaatwet zijn niet alleen ingegeven door de grote bezorgdheid over de gevaarlijke opwarming van de aarde en alle onheil dat de mensheid nog te wachten staat maar ook door de uitdrukkelijke ambitie van de EU het klimaatwereldleiderschap te verwerven. De EU is met een uitstoot van nog geen 8 procent van de totale wereldwijde uitstoot een betrekkelijk kleine speler. Maar als je als kleine speler met enig gezag klimaatleider van de wereld wil worden moet je thuis je zaakjes op orde hebben en strikte doelen stellen. Hoe ambitieuzer hoe meer gezag en invloed, dat is de redenering.

De klimaatdoelstellingen van de Klimaatwet zijn uitgewerkt in een omvangrijk pakket van verordeningen, richtlijnen en besluiten dat onder de klunzige naam *Fit for 55* ter beoordeling is voorgelegd aan de EU lidstaten. Wijzigingen in het pakket zijn toegestaan mits aan de lange termijn doelen uit de Klimaatwet niet wordt getornd. Dat zijn de punten op de horizon en die zijn heilig. Het *Fit for 55* pakket is duizelingwekkend.

De verbouwing van Europa

Europa wordt in een periode van nog geen 30 jaar totaal verbouwd. De economie en energievoorziening van alle lidstaten van de EU gaan volledig op de schop. Niets zal bij het oude blijven. Alle instituties, bedrijven en burgers in de EU-lidstaten gaan het merken en voelen. De kosten van de transformatie naar een klimaatneutrale

samenleving zijn astronomisch, maar dat is van later zorg. Niets doen is geen optie.

De Europese klimaatwet is een nogal wollig document. Dat is vaak een aanwijzing dat er met de interne logica iets aan de knikker is. Haast, onbegrip, het goede-willen-doen en politiek compromis hebben duidelijk hun sporen achter gelaten. Dr Timmermans en de zijnen doen het voorkomen alsof de gekozen doelen (maximale opwarming van 1,5°C, klimaatneutraliteit in 2050 en het tussendoel van 55% in 2030) rechtstreeks volgen uit het Akkoord van Parijs en de huidige stand van de klimaatwetenschap. Dat is een aantoonbare misvatting.

Politieke keuzes

De opwarming tot maximaal 1,5°C is de ondergrens van een toelaatbaar opwarmingsinterval dat is vastgelegd in het Akkoord van Parijs. De wetenschap zegt niet dat de EU op de 1,5°C moet gaan zitten, dat is een politieke keuze. Ook zegt de wetenschap niet dat de beperking tot een opwarming van 1,5°C noodzakelijkerwijs leidt tot klimaatneutraliteit in 2050. Sterker, op grond van de laatste stand van de wetenschap is dat pertinent onjuist.

In het IPCC rapport (AR6) van afgelopen augustus wordt een scenario beschreven (SSP1-1.9) met een zeer lage uitstoot – de laagste uitstoot van alle gepresenteerde scenario's – zodanig dat de opwarming onder de 1,5°C blijft. Maar dat gebeurt pas aan het einde van de eeuw. In 2050 wordt de opwarming van 1,5°C ruim overschreden en de nul-uitstoot wordt bereikt in 2057. Pas in de tweede helft van deze eeuw wordt de opwarming teruggebracht naar 1,5°C in 2100 door de grootschalige inzet van afvang en opslag van CO2. De kans dat het ooit zover zal komen is nul komma nul.

Waar hing de klepel?

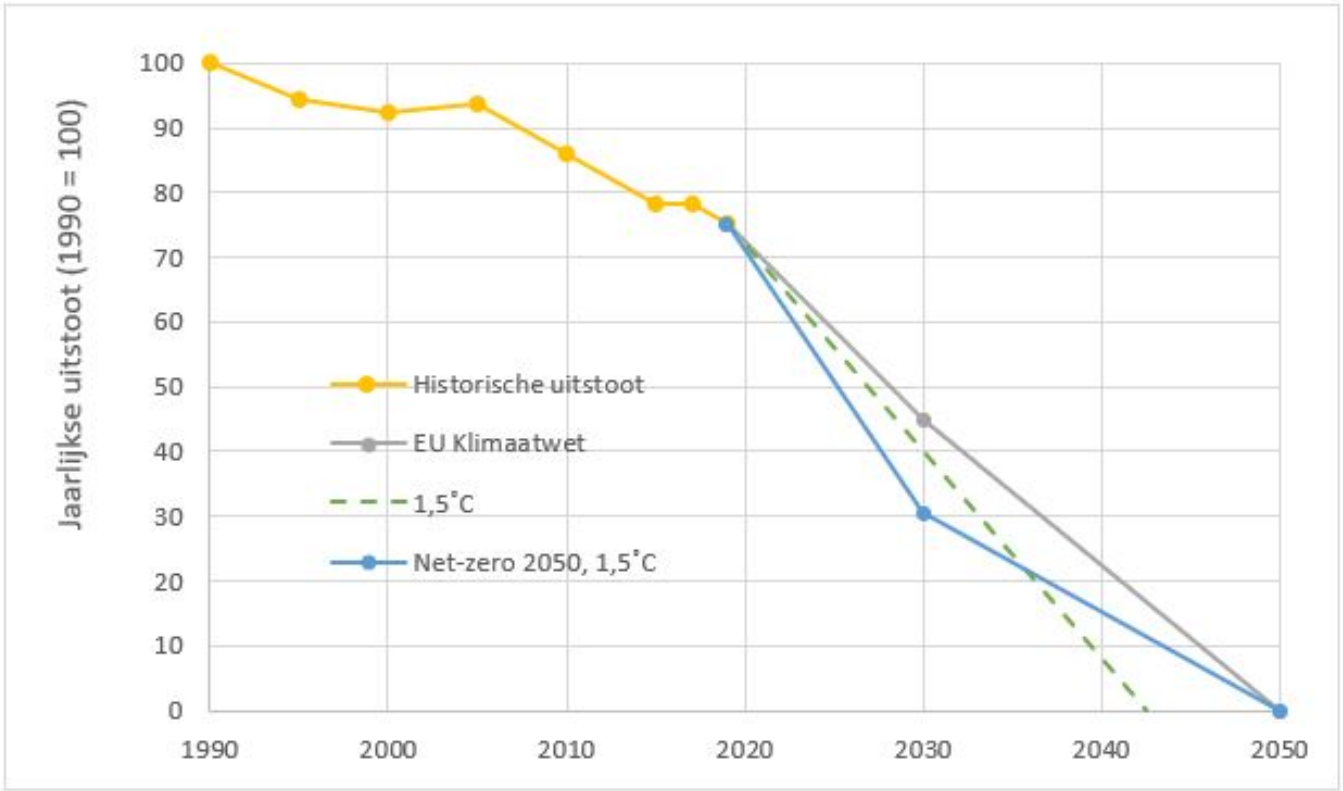
Het heeft er alle schijn van dat dr Timmermans c.s. bij het vaststellen van de klimaatdoelen de klok hebben horen luiden maar bij lange na niet wisten waar de klepel hing.

Hoe het dan wel zit is eenvoudig af te lezen in onderstaande grafiek. Op de verticale as staat de jaarlijkse emissie van broeikasgassen (de emissie in het referentiejaar 1990 is 100 eenheden) en op de horizontale as de tijd vanaf het referentiejaar 1990 tot 2050.

De oranje balletjes geven de historische uitstoot aan van 1990 tot en met 2019. De lichtgeknikte, donkergrijze lijn staat voor het voorgestelde uitstootpad uit de EU-Klimaatwet: nul in 2050 en een reductie van 55% in 2030 ten opzichte van 1990.

De groene gestippelde lijn is het hypothetische uitstootpad als alle landen in de wereld gezamenlijk het beschikbare koolstofbudget per 01-01-2020 voor een opwarming van 1,5°C (gelijk aan 496 GigatonCO2) volgens een rechte lijn naar nul terug zouden brengen. Het nulpunt van die lijn valt dan in 2043. Het uitstootpad van de Klimaatwet ligt boven de gestippelde groene 1,5°C lijn en dat betekent dat de opwarming in 2050 uitkomt op ruim boven de 1,5°C en dat dus de ondergrens van het Akkoord van Parijs wordt overschreden.

Tot slot, de geknikte blauwe lijn is het uitstootpad dat de EU zou moeten volgen om de opwarming metterdaad beperkt te houden tot 1,5°C. De uitstootvermindering in 2030 is dan 70% van de uitstoot in 1990 en dus geen 55%. De EU kan ook vasthouden aan de 55% in 2030 maar dan moet de nul-uitstoot vervroegd worden naar rond 2040, 10 jaar eerder dan is voorzien in de Klimaatwet.

Op de verticale as staat de jaarlijkse emissie van broeikasgassen (de emissie in het

referentiejaar 1990 is 100 eenheden) en op de horizontale as de tijd vanaf het referentiejaar 1990 tot 2050

Dat er een fors gat bestaat tussen de voorgestelde reductie van 55% in 2030 en de werkelijk benodigde reductie voor een maximale opwarming van 1,5°C is geen nieuws en was al bekend ten tijde van de behandeling van de Klimaatwet in het Europese Parlement. Dat was precies de reden waarom de fractie van de Groenen in het Europese Parlement tegen de Klimaatwet heeft gestemd.

Hoezo is 2+2 vijf?

Ondanks het feit dat het in de EU klimaatwet voorgestelde uitstootpad leidt tot een opwarming van ruim boven de 1,5°C blijven Dr Timmermans c.s. tot op de dag van vandaag beweren dat het in de Klimaatwet voorgestelde uitstootpad voldoet aan de ondergrens van het Akkoord van Parijs. Hoe lang kun je volhouden dat 2+2 gelijk is aan 5? Gelukkig voorziet de nieuwe Klimaatwet in een wetenschappelijke adviesraad. Die zou zich maar eens over deze kwestie moeten buigen en Dr Timmermans c.s. uit de droom helpen.

2021 was ook het jaar waarin pijnlijk duidelijk is geworden dat het nieuwe Europese klimaatbeleid tot mislukken is gedoemd. Tijdens de eerste grote test van het nieuwe beleid, de VN klimaatconferentie in Glasgow (COP26) van begin november, bleken de verheven idealen van de EU niet opgewassen tegen de harde geopolitieke realiteit.

Het échec van Glasgow

Dr Timmermans heeft namens de EU manhaftig geprobeerd, samen met de rijke landen van de G7, de andere landen van de wereld te overtuigen van nut en noodzaak van een beperking van de opwarming tot 1,5°C en een netto-nul uitstoot in 2050. Dat is jammerlijk mislukt. Zelfs het inzetten van een smartphone foto van zijn 1-jarige kleinzoon, als potentieel klimaatslachtoffer, mocht niet baten.

De ongemakkelijke waarheid is dat na de COP26 in Glasgow het EU ideaal van een 1,5°C wereld en klimaatneutraliteit in 2050 nooit en te nimmer zal worden bereikt. Gegeven de toezeggingen van de uitstootvermindering door China (netto-nul in 2060) en India (netto-nul in 2070), op dit moment samen goed voor twee-derde van de totale wereldwijde uitstoot, is een wereldwijde netto-nul uitstoot in 2050

mathematisch onbestaanbaar. En bijgevolg de maximale opwarming van 1,5°C. Tenzij de EU en de rijke landen alsnog China en India weten te overtuigen hun nul-uitstoot te vervroegen naar 2050 of eerder, maar dat is geloven in wonderen.

Onder normale omstandigheden zou een beleidsechec als dat van Glasgow moeten leiden tot een grondige analyse van wat er allemaal is misgegaan en een herbezinning op de uitgangspunten van het beleid. Het tegendeel lijkt het geval. Ondanks de smadelijke uitkomst in Glasgow lijkt de EU onverdroten voort te gaan met de implementatie van haar radicale, maar onwerkelijke klimaatbeleid. Dat is mooi te zien aan het nieuwe klimaatbeleid van het nieuwe Nederlandse kabinet dat, naar het zich laat aanzien, de klimaatdoelen van de nieuwe Europese Klimaatwet met nieuw elan heeft overgenomen.

Mocht de EU blijven bij het nieuwe klimaatbeleid, dan zal dat onherroepelijk leiden tot een Europese 'Alleingang' in de strijd tegen de opwarming van de aarde en zal het grondgebied van de EU veranderen in een klimaatneutrale oase. Dat zal ongetwijfeld warme gevoelens oproepen bij alle betrokkenen maar zal de opwarming van de aarde niet merkbaar beïnvloeden. Daarvoor is de bijdrage van de EU aan de wereldwijde uitstoot simpelweg te klein.

Het zou de EU als zelfverklaard klimaatleider sieren, af te stappen van het illusoire 1,5°C doel en dat te vervangen door een meer realistisch doel. Bijvoorbeeld de oude Merkel-norm van 2°C, of 1,95°C om aan het Akkoord van Parijs te voldoen. Het is geen schande de koers te verleggen op het moment dat overduidelijk is geworden dat de huidige koers tot weinig of niets leidt.

Het betekent natuurlijk wel dat Dr Timmermans de nieuwe Europese Klimaatwet op essentiële onderdelen moet bijstellen en de omvangrijke *Fit for 55* operatie in de wacht moet zetten. Dat heet over je eigen schaduw heen springen. Echte politieke leiders kunnen dat. Als beloning wacht dan vaak een eredoctoraat van een prestigieuze universiteit.

Wynia's Week publiceert ***nuchtere analyses*** *van het Nederlandse en Europese klimaatbeleid. Steunt u deze broodnodige berichtgeving,* ***ook in het nieuwe jaar, 2022****? Dat kan via de* ***bankrekening van Wynia's Week NL94 INGB 0006 3945 08*** *of* ***HIER****. Hartelijk dank!*